

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	053 «Психологія»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Соціально-гуманітарний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Військова психологія» для здобувачів вищої освіти соціально-гуманітарного факультету за спеціальністю 053 «Психологія», перший рівень вищої освіти / укладач О. І. Алексєєва. Біла Церква: БНАУ, 2025. 20 с.

Розробник: О. І. Алексєєва, кандидат психологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та здоров'я людини (протокол № 1 від 13.08.2025 р.)

В. о. завідувача кафедри психології
та здоров'я людини

Олена ХОМЧУК

Гарант ОП

Олена ХОМЧУК

Схвалено методичною радою соціально-гуманітарного факультету
(Протокол № 01 від 26.08.2025 р.)

Голова методичної ради, доцент

Інна КОВАЛЬЧУК

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С4 «ПСИХОЛОГІЯ».....	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ.....	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
6.1. Лекції.....	8
6.2. Практичні заняття.....	9
6.3. Самостійна робота.....	10
6.4. Питання для складання заліку.....	12
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	13
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	14
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	15
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ.....	17
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За планом 2025-2026 навчального року на вивчення дисципліни «Військова психологія» для денної та заочної форми навчання передбачено 150 академічних годин (5 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 56 годин (лекції – 28, практичні заняття – 28) самостійна робота студентів – 94 години, з яких на підготовку і захист індивідуального науково-дослідницького завдання виділено 10 год.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено у таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 053 «Психологія»	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт за вибором здобувача вищої освіти		3-й	4-й
Загальна кількість академічних годин – 150		<i>Семестр</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 12		5-й	5-й
		<i>Лекції</i>	
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	28 год.	6 год.
		<i>Практичні</i>	
		28 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота (у т.ч. на виконання ІНДЗ)</i>	
		94	138
		Підсумковий контроль: залік (2 год.)	

Мета вивчення дисципліни: Сформувати у студентів систему знань про психологічні закономірності діяльності військовослужбовців у мирний та бойовий час, оволодіти методами розвитку психологічної стійкості та збереження психічного здоров'я військових, а також сформувати практичні навички психологічної допомоги та підтримки у військовому середовищі..

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із загальної психології, соціальної психології.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С4 «ПСИХОЛОГІЯ»

<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 9. Здатність працювати в команді.</p>
<p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p>	<p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики. СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР12. Складати та реалізовувати програму</p>

	<p>психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.</p> <p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p>
--	---

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Військова психологія»

Змістовий модуль 1. Предмет, завдання та становлення військової психології.

Тема 1. Військова психологія як наука, предмет і завдання. Історія розвитку військової психології.

Тема 2. Особистість військовослужбовця: психологічні якості.

Тема 3. Мотивація до військової служби та психологія військової дисципліни.

Змістовий модуль 2. Система психологічної підтримки у військовій сфері.

Тема 4. Психологічна допомога та практична діяльність військового психолога.

Тема 5. Бойовий стрес, ПТСР: діагностика, профілактика, підтримка.

Тема 6. Психологічна стійкість у військових та способи її формування.

Тема 7. Психологічна реабілітація військових та робота з родинами.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лб.	інд	СР С		л	п	лб	інд	СР С
Змістовий модуль 1. Предмет, завдання та становлення військової психології												
Тема 1.1	16	4	4			12	13	1			12	
Тема 1.2	22	4	4			14	24	1	1		22	
Тема 1.3.	24	4	4			16	27		1		26	
Разом за змістовим модулем 1	66	12	12			42	72	2	2		68	
Змістовий модуль 2. Система психологічної підтримки у військовій сфері												
Тема 2.1.	20	4	4			12	14	1	1		12	
Тема 2.2.	28	4	4			20	22	1	1		20	
Тема 2.3.	18	4	4			10	12	1	1		10	
Тема 2.4.	16	4	4			10	12	1	1		10	
Разом за змістовим модулем 2	82	16	16			52	78	4	4		70	
Усього годин	150	28	28			94	150	6	6		138	

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів, в т.ч. індивідуальні завдання.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Предмет, завдання та становлення військової психології	
Тема 1.1. Військова психологія як наука, предмет і завдання. Історія розвитку військової психології.	4
Тема 1.2. Особистість військовослужбовця: психологічні якості.	4
Тема 1.3. Мотивація до військової служби та психологія військової дисципліни.	4
Разом за змістовий модуль 1	12
Змістовий модуль 2. Система психологічної підтримки у військовій сфері	
Тема 2.1. Психологічна допомога та практична діяльність військового психолога.	4
Тема 2.2. Бойовий стрес, ПТСР: діагностика, профілактика, підтримка.	4
Тема 2.3. Психологічна стійкість у військових та способи її формування.	4
Тема 2.4. Психологічна реабілітація військових та робота з родинами	4
Разом за змістовий модуль 2	16
Всього	28

6.2. Практичні заняття

Тема практичного заняття	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Предмет, завдання та становлення військової психології	
Тема 1.1. Функціонально-цільове спрямування військової психології як галузі прикладної науки Психологічні закономірності, принципи та напрями діяльності військової психології. Сутність, цілі та функції військової психології. Відпрацювання навичок аналізу психологічних завдань у військових ситуаціях.	2
Тема 1.2. Історичні етапи формування військової психології у світовій та вітчизняній науці Історичні передумови, ключові періоди та наукові школи становлення військової психології. Ознайомлення студентів з основними етапами розвитку військової психології. Сформуванню розуміння історичного контексту становлення галузі.	2

Тема 1.3. Психологічні складові особистості військовослужбовця Психологічна структура, риси та особливості особистості військовослужбовця. Визначення ключових психологічних компонентів особистості військового. Аналіз впливу служби на формування особистісних якостей. Розвивати навички психологічного аналізу особистості.	2
Тема 1.4. Психологічна стійкість та адаптаційні можливості військовослужбовця Психологічні механізми стійкості та адаптації в умовах військової служби. Розкрити поняття психологічної стійкості та адаптаційних ресурсів. Розвивати навички оцінки рівня стресостійкості військових.	2
Тема 1.5. Психологічні чинники формування та підтримання мотивації до військової служби Мотиваційна сфера особистості військовослужбовця та психологічні механізми її формування. Сутність та структура мотивації до військової служби. Визначення ключових психологічних чинників її підтримання.	2
Тема 1.6. Військова дисципліна як психологічна система регуляції поведінки Психологічні механізми формування та підтримання військової дисципліни. Сутність військової дисципліни як психологічного феномену. Роль у регуляції поведінки військовослужбовців.	2
Разом за змістовий модуль 1	12
Змістовий модуль 2. Система психологічної підтримки у військовій сфері	
Тема 2.1. Форми та методи психологічної допомоги у діяльності військового психолога Практичні підходи, методи та технології надання психологічної допомоги військовослужбовцям. Ознайомити студентів з основними формами та методами психологічної допомоги. Визначити особливості їх застосування у військових умовах.	2
Тема 2.2. Практична діяльність військового психолога: функції, завдання, професійні ролі Зміст і напрями професійної діяльності військового психолога. Ключові функції та завдання військового психолога. Розкрити особливості професійних ролей у військовому середовищі	2
Тема 2.3. Психодіагностика бойового стресу та посттравматичного стресового розладу: критерії, методики, інтерпретація результатів Психодіагностичні підходи до виявлення проявів бойового стресу та ПТСР у військовослужбовців. Ознайомити з діагностичними критеріями бойового стресу та ПТСР. Розглянути основні психодіагностичні методики.	2
Тема 2.4. Профілактика та підтримка військовослужбовців у стані	2

бойового стресу і ПТСР: методи та технології Практичні підходи та технології психологічної підтримки у запобіганні та подоланні бойового стресу і ПТСР. Ознайомити з методами профілактики та підтримки військовослужбовців. Розкрити технології психологічного втручання у стресових ситуаціях.	
Тема 2.5. Психологічна стійкість військовослужбовця: структура, чинники та прояви Психологічні компоненти, фактори та прояви стійкості у військовослужбовців. Ознайомити з поняттям та структурою психологічної стійкості. Визначити внутрішні та зовнішні чинники, що її формують.	2
Тема 2.6. Практичні та теоретичні методи підвищення психологічної стійкості військовослужбовців Методи та підходи розвитку та підтримки психологічної стійкості у військовослужбовців. Ознайомити з практичними методами формування стійкості. Розглянути психологічні техніки та тренінгові підходи.	2
Тема 2.7. Психологічна реабілітація військовослужбовців: принципи, методи та практичні підходи Принципи та методи психологічної реабілітації, практичні підходи відновлення психоемоційного стану військовослужбовців. Ознайомити з основними принципами та етапами психологічної реабілітації. Розкрити технології підтримки після бойових та стресових ситуацій	2
Тема 2.8. Робота з родинами військовослужбовців: підтримка, адаптація та взаємодія Психологічні підходи до підтримки сімей військовослужбовців, сприяння адаптації та ефективній взаємодії. Ознайомити з основними принципами психологічної підтримки сімей військових. Розкрити методи сприяння адаптації членів родини до служби військового.	2
Разом за змістовий модуль 2	16
Всього	28

6.3. Самостійна робота

Зміст	К-ть годин
Психологічні якості особистості військовослужбовця та їх вплив на бойову готовність	10
Мотиваційні чинники військової служби: порівняння внутрішніх і зовнішніх мотивів	10
Психологічна стійкість у військових: фактори розвитку та методи тренування	14

Бойовий стрес і ПТСР: ознаки, діагностика та методи профілактики	20
Практична діяльність військового психолога: функції та професійні ролі	
Психологічна допомога та реабілітація військових: індивідуальні та групові методики	20
Робота з родинами військовослужбовців: адаптація, підтримка та профілактика стресових ситуацій	12
Військовий психолог у сучасних збройних силах України	8
Всього	94

Тематика для підготовки рефератів/мультимедійних презентацій

1. Психологічні якості військовослужбовця та їх вплив на ефективність бойової діяльності.
2. Темперамент, характер і когнітивні особливості військовослужбовців.
3. Професійно значущі риси особистості у військових колективах.
4. Формування морально-психологічної стійкості у військовослужбовців.
5. Індивідуальні відмінності та адаптаційні можливості військовослужбовців.
6. Мотиваційні чинники військової служби: внутрішні та зовнішні детермінанти.
7. Психологія військової дисципліни: механізми формування та підтримання.
8. Вплив ціннісних орієнтацій на мотивацію військових.
9. Психологічні аспекти підвищення бойової готовності через мотивацію та дисципліну.
10. Соціально-психологічні чинники колективної дисципліни у військових підрозділах.
11. Психологічні механізми бойового стресу у військових.
12. Посттравматичний стресовий розлад: діагностика, профілактика та підтримка.
13. Методи психологічної саморегуляції та подолання стресу у військових.
14. Психологічна стійкість військовослужбовців та фактори її формування.
15. Вплив бойових умов на психоемоційний стан військових та способи корекції.
16. Функції та професійні ролі військового психолога у сучасній армії.
17. Методи психологічної допомоги та консультування військовослужбовців.
18. Психологічна реабілітація військових: індивідуальні та групові підходи.
19. Організація психологічної роботи з родинами військовослужбовців.

20. Використання сучасних психотехнологій у діяльності військового психолога.

6.4. Питання для складання заліку

1. Що є предметом і завданнями військової психології?
2. Назвіть основні етапи розвитку військової психології в світі та в Україні.
3. Які методи використовуються у військовій психології для вивчення особистості військовослужбовця?
4. Які психологічні якості є професійно значущими для військовослужбовця?
5. У чому полягає вплив темпераменту та характеру на виконання бойових завдань?
6. Як індивідуальні відмінності впливають на адаптацію військових до умов служби?
7. Які внутрішні та зовнішні чинники впливають на мотивацію до військової служби?
8. Які психологічні механізми підтримують військову дисципліну?
9. В чому полягає роль ціннісних орієнтацій у підтримці мотивації і дисципліни?
10. Що таке бойовий стрес та як він проявляється у військових?
11. Які симптоми характерні для ПТСР?
12. Які методи профілактики та підтримки використовуються при бойовому стресі та ПТСР?
13. Які чинники впливають на розвиток психологічної стійкості військовослужбовця?
14. Назвіть техніки саморегуляції та релаксації для підтримки стійкості.
15. Які основні функції військового психолога?
16. Опишіть методи психологічної допомоги та консультування військових.
17. Які підходи застосовуються для психологічної реабілітації військових?
18. Яким чином військовий психолог може взаємодіяти з родинами військовослужбовців?
19. Назвіть сучасні психотехнології, які використовуються у військовій психології.
20. Як проводиться аналіз психологічного стану військовослужбовця у бойовій або кризовій ситуації?
21. Які методи використовуються для оцінки мотивації і дисципліни в колективі?
22. Опишіть приклади формування психологічної стійкості у військових колективах.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення лекційного курсу застосовується поєднання традиційного викладу матеріалу з активними та інтерактивними методами навчання. Зокрема, використовуються мультимедійні презентації, підготовлені у програмі Microsoft PowerPoint, ілюстративні та роздаткові матеріали, тематичні відеофрагменти, а також організуються обговорення актуальних і проблемних питань у форматі дискусій. До сучасних методів належить використання онлайн-платформ та мобільних застосунків для інтерактивної роботи: Mentimeter, Padlet, Google Forms, а також комунікаційних інструментів Zoom, Google Meet, Viber, Telegram та WhatsApp. Такий підхід сприяє кращому сприйняттю теоретичного матеріалу, розвитку критичного мислення, цифрових компетентностей та здатності до дистанційної взаємодії.

Практичні заняття проводяться із залученням сучасних активних методів навчання, зокрема кейс-методів (аналізу реальних і змодельованих управлінських ситуацій), мозкових штурмів, рольових ігор, групових обговорень та виконання різноманітних практичних завдань як індивідуально, так і у малих групах або підгрупах. Використання цифрових та онлайн-засобів дозволяє студентам моделювати управлінські та психологічні процеси, співпрацювати дистанційно, відпрацьовувати отримані знання на практиці, формувати професійні навички та вдосконалювати комунікативні компетентності.

При виконанні індивідуальних навчально-дослідних завдань (написанні есе, підготовці аналітичних доповідей, презентацій тощо), а також під час виконання самостійної роботи студенти активно використовують дослідницькі методи навчання. Особлива увага приділяється дотриманню принципів академічної доброчесності: всі роботи мають бути виконані самостійно, з обов'язковим посиланням на джерела інформації та уникненням плагіату.

Неформальна освіта:

1. Перша психологічна допомога: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/first-psychological-aid/>

2. Травматичний досвід і ПТСР: інструментарій для психотерапевта: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/trauma-and-ptsd-tools/>

3. Як пережити війну разом: курс для родин військовослужбовців, ветеранок та ветеранів: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/coping-with-war-for-military-families-and-veterans/>

4. «Спільна мета: підтримка родин військовослужбовців»: https://prosvitcenter.org/projects-and-program/osvitnia-prohrama_pidvyshchennia-kvalifikatsii-spilna-meta-pidtrymka-rodyn_viyskovosluzhbovtiv/

5. Сам собі терапевт. Інструменти психологічної самопомоги для ветеранів та ветеранок <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/self-therapy-tools-for-veterans/>

6. Захист прав людей з інвалідністю: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:FFR+PRPD101+2020_T1

7. Адаптація до цивільного життя. Курс для ветеранів та ветеранок <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/veteran-adaptation-to-civilian-life/>

8. Адаптація ветеранів: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:VETERAN_HUB+ADAPTATION101+2023_T1

Платформи для самостійного навчання:

EdEra – українська онлайн-платформа з інтерактивними курсами, включаючи теми з психології та управління <https://ed-era.com/en>

Prometheus - платформа з відкритими онлайн-курсами, серед яких є курси з психології та управління <https://prometheus.org.ua/>

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни включає *поточне, тематичне оцінювання* (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання) та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи. Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Поточний і тематичний контроль також передбачає оцінювання:

- участі в дискусії під час лекційних занять;
- підготовки виступу на практичних заняттях із презентацією (чи без);
- участі у різних інтеракціях під час практичних занять;
- підготовки індивідуальних завдань тощо.

Модульний контроль проводиться у тестовій комбінованій формі (комп'ютерне чи на паперових носіях) та виконання проєктного/творчого завдання (усно/письмово). Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам в електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в електронному журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

По завершенню 5 семестру – залік.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконані практичні завдання, опрацювання джерел, командні проєкти, презентації, активність під час дискусій і виконання практичних завдань.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Під час модульного контролю передбачені комплексні засоби оцінювання (усно й письмово, під час виконання тестових завдань, дослідницьких і творчих, захисту проєктів тощо), у тому числі комп'ютерно орієнтовані.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Порядок контролю і оцінювання успішності здобувачів вищої освіти, що унормовує організацію оцінювання знань, умінь та навичок під час проведення усіх форм контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти, регламентуються «Положенням про оцінювання результатів навчання в Білоцерківському національному аграрному університеті».

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Іспит/залік	Загальний бал
Іспит/залік	30	10	30	30	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		

64–74	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання
Відмінно А 90-100	Студент (ка) демонструє високий рівень сформованості компетентності, володіє глибокими знаннями з дисципліни та аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вільно володіє науковими термінами, вміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх і застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі, здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, вміє самостійно здобувати знання та опрацьовувати необхідну інформацію, аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, переконливо аргументувати свої твердження.
Добре В 82-89	Студент (ка) демонструє достатній рівень сформованості компетентності, володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати нові факти, явища, процеси; вирішує творчі завдання, вільно розв'язує вправи та задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє є допущені помилки, кількість яких незначна; у навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь студента повна, логічна й обґрунтована, але з певною кількістю помилок.
Добре С 75-81	Студент (ка) демонструє достатній рівень сформованості компетентності, володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує знання у стандартних умовах, розуміє основоположні теорії та факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки, підготувати есе, усну доповідь, бере участь у підготовці проекту, і може захищати свою думку, контролювати власну діяльність, виправляти помилки. Проте студент не досить впевнено вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію, добирати аргументи для підтвердження думок, допускає певну частину незначних помилок.
Задовільно D 67-74	Студент (ка) демонструє середній рівень сформованості компетентності, розуміє суть основних ключових теоретичних понять, основні положення навчального матеріалу, може поверхово проаналізувати події, ситуації, робити певні висновки, виправляти помилки. При цьому здобувач вищої освіти не виявляє вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтовує твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
Задовільно 60-66 E	Студент (ка) демонструє задовільний рівень сформованості компетентності, володіє мінімальним обсягом навчального матеріалу, значну частину якого відтворює на репродуктивному рівні. Виконані ним завдання відповідають мінімальним вимогам до рівня володіння матеріалом.
Незадовільно 35-59 FX	Студент (ка) демонструє низький рівень сформованості компетентності, володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу. При цьому здобувач вищої освіти

	демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не досяг програмних результатів навчання. Рекомендовано доопрацювання матеріалу з можливістю повторного перескладання.
Незадовільно 1-34 F	Студент (ка) володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, не виявляє знань основних положень навчального матеріалу. Обов'язковим є повторний курс.

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни активно застосовується широкий спектр інформаційних ресурсів та навчальних матеріалів. До них належать дидактичні та програмні матеріали, електронні ресурси мережі Інтернет, бібліографічні та бібліотечні джерела. Особлива увага приділяється використанню:

- інтернет-ресурсів та наукових електронних баз даних;
- періодичних видань у сфері психології та управління;
- наукових праць професорсько-викладацького складу закладу освіти;
- тез і матеріалів наукових конференцій, семінарів та вебінарів.

Для підвищення наочності та активної взаємодії використовуються різноманітні засоби:

1. Мультимедійні презентації – створені у Microsoft PowerPoint, Canva та інших програмних засобах, що допомагають структуровано подавати інформацію.

2. Відеоматеріали – навчальні відео з YouTube, публічні лекції та записи наукових семінарів, що дозволяють наочно демонструвати приклади управлінських ситуацій.

3. Роздаткові матеріали – таблиці, схеми, інфографіка та інші наочні матеріали для кращого засвоєння навчального контенту.

4. Засоби зворотного зв'язку та інтерактивної взаємодії – цифрові платформи Padlet, Mentimeter, що забезпечують обговорення, голосування та обмін думками під час заняття.

5. Інструменти дистанційного навчання – платформи для відеоконференцій Zoom, Google Meet, а також освітні платформи BNAU MOODLE та Google Classroom, що дозволяють ефективно проводити лекції, практичні та семінарські заняття у віддаленому форматі.

Застосування цих ресурсів сприяє комплексному засвоєнню теоретичних знань та розвитку практичних навичок студентів, забезпечує динамічну взаємодію між викладачем і студентами та формує компетентності, необхідні для майбутньої професійної діяльності.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення:

1. Для аудиторного навчання:

- аудиторна дошка для записів та демонстрації матеріалів;
- мебльоване навчальне приміщення, облаштоване для комфортної роботи студентів та викладача;
- комп'ютерне обладнання: персональний комп'ютер або ноутбук з підключенням до мультимедійного проектора для демонстрації презентацій та відеоматеріалів;
- доступ до бездротової мережі Wi-Fi для використання онлайн-ресурсів та

інтерактивних платформ.

2. Для дистанційного навчання:

- стабільне підключення до мережі Інтернет;
- електронні пристрої (ПК, ноутбуки, планшети, смартфони) для участі у відеоконференціях, перегляду навчальних матеріалів та виконання завдань;
- використання персональних пристроїв студентів для доступу до освітніх платформ, інтерактивних ресурсів та онлайн-інструментів комунікації.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела інформації

1. Військова педагогіка та психологія [Текст] : підручник / В. В. Ягупов ; Нац. ун-т оборони України, Навч.-наук. ін-т фіз. культури та спорт.-оздоров. технологій. - Київ : НУОУ, [20--] . Ч. 1; Т. 2 : Військова педагогіка. - 2024. - 393, [1] с. : іл. - Бібліогр. в кінці гл. - 30 прим.
2. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами : метод. посіб. К. : 7БЦ, 2023. 175 с.
3. Основи військової психології [Текст] : навч. посіб. / Г. В. Бондарев, П. П. Круть ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2020. - 271 с.
4. ПАМ'ЯТКА військовослужбовцю під час підготовки до бою та в бою Укладачі - авторський колектив психологічної кризової служби м. Миколаєва. Взято з: https://www.mil.gov.ua/content/pdf/combattraining_.pdf
5. Підготовка військових психологів у системі української освіти через призму історіографії (1991–2024 рр.) : бібліогр. ; [упоряд.: Пилипчук Я. В., Углова О. В.; за заг. ред. Ростока М. Л.; кер. наук. дослідж. Лучанінова О. П.; бібліогр. ред. Углова О. В., літ. ред. Василенко Н. М.]. – Київ, 2024. – 42 с.
6. Психологія і педагогіка військових колективів: навчальний посібник. / В. О. Ананьїн, В. В. Горлинський, О. О. Пучков, О. В. Уваркіна; за ред. В. О. Ананьїна ;: ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ Вид-во «Політехніка», 2021. 274 с.
7. Ягупов ВВ військова психологія : методологія, теорія та практика: підручник. – К.: Psychobook, 2023. – 517 с.

Додаткові джерела інформації

1. Екстремальна психологія : навчальний посібник / М.О. Сова, С.О. Деніжна, С.С. Митрофанова ; Державний податковий університет. Ірпінь, 2023. 346 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1cHhXQo2Gk6SiZQNG1MUJweDIC01VpEMS/view?pli=1>
2. Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій», опубліковано МОН України 5 квітня 2022 року URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij>
3. Павлюк М. М., Шепельова М. В. Сучасні психологічні технології надання психологічної допомоги сім'ям постраждалих у подоланні складних життєвих обставин: практичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України 2020. URL : <http://psychology-naesua.institute/userfiles/files.pdf>
4. Гершанов О. Той, хто йде з тобою шляхом. URL: https://drive.google.com/file/d/1uBCojojn89pSmxINiKL6rkgYMj3x_dOL/view?fbclid=IwAR0RUshavzHI8BqSYPUUpyKsbvqdm8vMpPYWauYvitZSSIdOfWkZF1ZPWdw
5. Полчанова Г. С., Боримська Л. В.. Психологічна підтримка під час війни : збірка листівок. Житомир, 2022. 61 с. URL: https://www.zhim.org.ua/eduka/psihologichna_pidrymka_pid_chas_viiny.pdf.
6. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / за наук. ред. Т. М. Титаренко ; НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
7. Перша психологічна допомога: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/first-psychological-aid/>
8. Травматичний досвід і ПТСР: інструментарій для психотерапевта: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/trauma-and-ptsd-tools/>
9. Як пережити війну разом: курс для родин військовослужбовців, ветеранок та ветеранів: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/coping-with-war-for-military-families-and-veterans/>
10. «Спільна мета: підтримка родин військовослужбовців»: https://prosvitcenter.org/projects-and-program/osvitnia-prohrama_pidvyshchennia-kvalifikatsii-spilna-meta-pidtrymka-rodyn-viyskovosluzhbovtziv/
11. Сам собі терапевт. Інструменти психологічної самопомоги для ветеранів та ветеранок <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/self-therapy-tools-for-veterans/>
12. Захист прав людей з інвалідністю: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:FFR+PRPD101+2020_T1
13. Адаптація до цивільного життя. Курс для ветеранів та ветеранок <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/veteran-adaptation-to-civilian-life/>
14. Адаптація ветеранів: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:VETERAN_HUB+ADAPTATION101+2023_T1

Електронні інформаційні ресурси (за URL)

1. prlu.kiev.ua – Національна парламентська бібліотека України
2. nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
3. ukrlibworld.kiev.ua/med – Державна науково-медична бібліотека України
4. gntb.n-t.org – Державна науково-технічна бібліотека України
5. lucl.lucl.kiev.ua – Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ)
6. ukrbook.net – Книжкова палата України